

Gemeente
Drechterland

Document	Archeologische Quickscan		
Plangebied	Elbaweg 59, Hem, gemeente Drechterland		
Adviesnummer	19048		
Opsteller(s)	A.S. de Groot (archeoloog) & C.M. Soonius (regio archeoloog)		
Datum	04-03-2019		

Advies	Vrijgeven. Eventueel monitoring graafwerkzaamheden. (kosteloos)		
Vervolgtraject	Archeologie West-Friesland verzoekt de initiatiefnemer om verdere gegevens over de (funderings)plannen te verstrekken indien deze wijzigen. In dat geval volgt een aanvullend advies. archeologie@hoorn.nl / 06-11648953		

Archeologische Quickscan

1. Inleiding

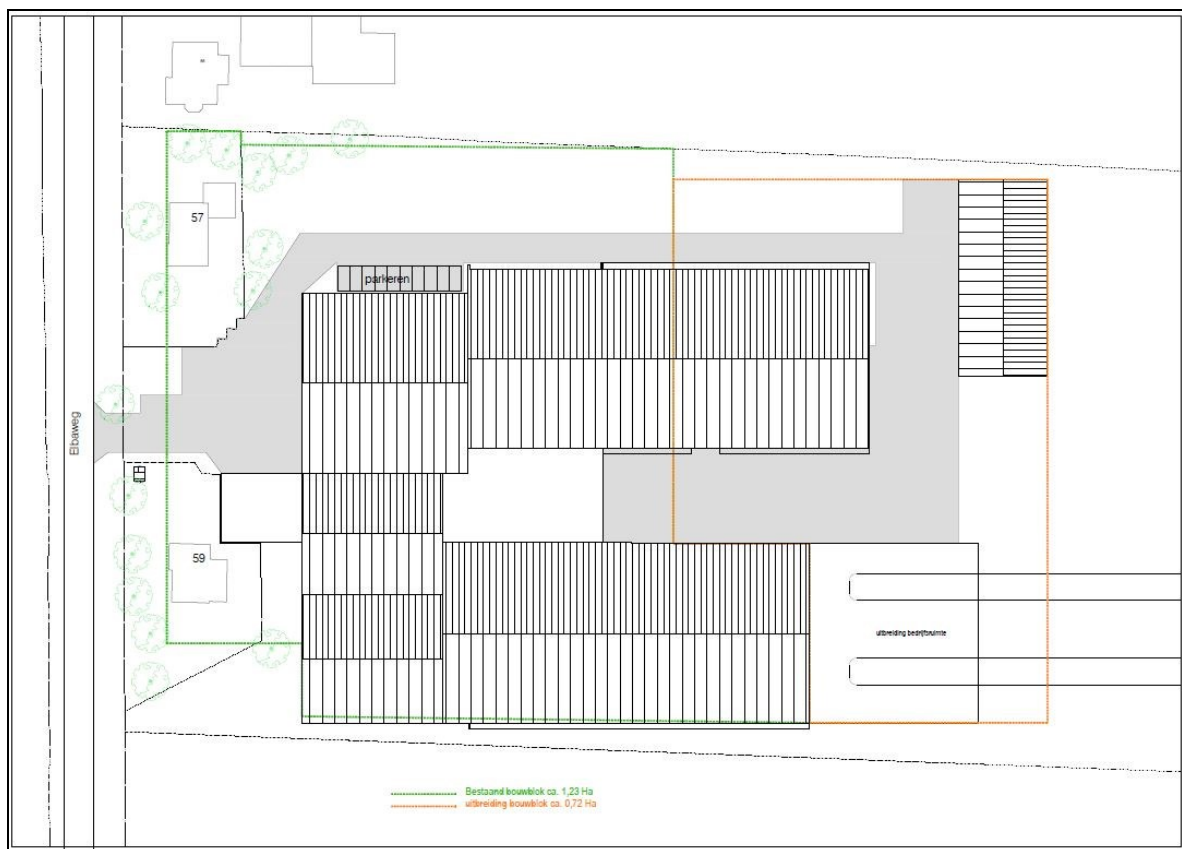
Op verzoek van de gemeente Drechterland (contactpersoon: dhr. R. Appelman) is gekeken naar het aspect archeologie met betrekking tot het vergroten van het bouwvlak op het perceel Elbaweg 59 in Hem, gemeente Drechterland (afb. 1).

Op het perceel is een bloembollenbedrijf gevestigd. Het huidige bouwvlak heeft een omvang van ca. 1.23 ha. Het bouwvlak zal worden uitgebreid met ca. 0,72 ha (afb. 2). Achter de bestaande opslagloods (wit dak op afb. 1) ligt een spoelbassin. Een deel van het nieuwe bouwvlak is reeds verhard.

De bouw zal uiteindelijk in 2 fases plaatsvinden. In de hoek van het nieuwe bouwblok, achterop het perceel, komt een machineberging van ca. 800 m². Tevens zal een uitbreiding van de droogruimte en celruimte worden gerealiseerd (ca. 2.800 m²). In de tweede fase zullen uiteindelijk een aantal oude panden voorop het perceel worden gesloopt en opnieuw opgebouwd (ca. 1.000 m²). Voor de uitbreidingen zijn nog geen definitieve funderingsplannen bekend. Waarschijnlijk gaat niet dieper gefundeerd worden dan 75 cm, afgezien van de heipalen.

Afbeelding 1. De ligging van het plangebied Elbaweg 59 (rode stippellijn) op een luchtfoto (bron: PDOK).

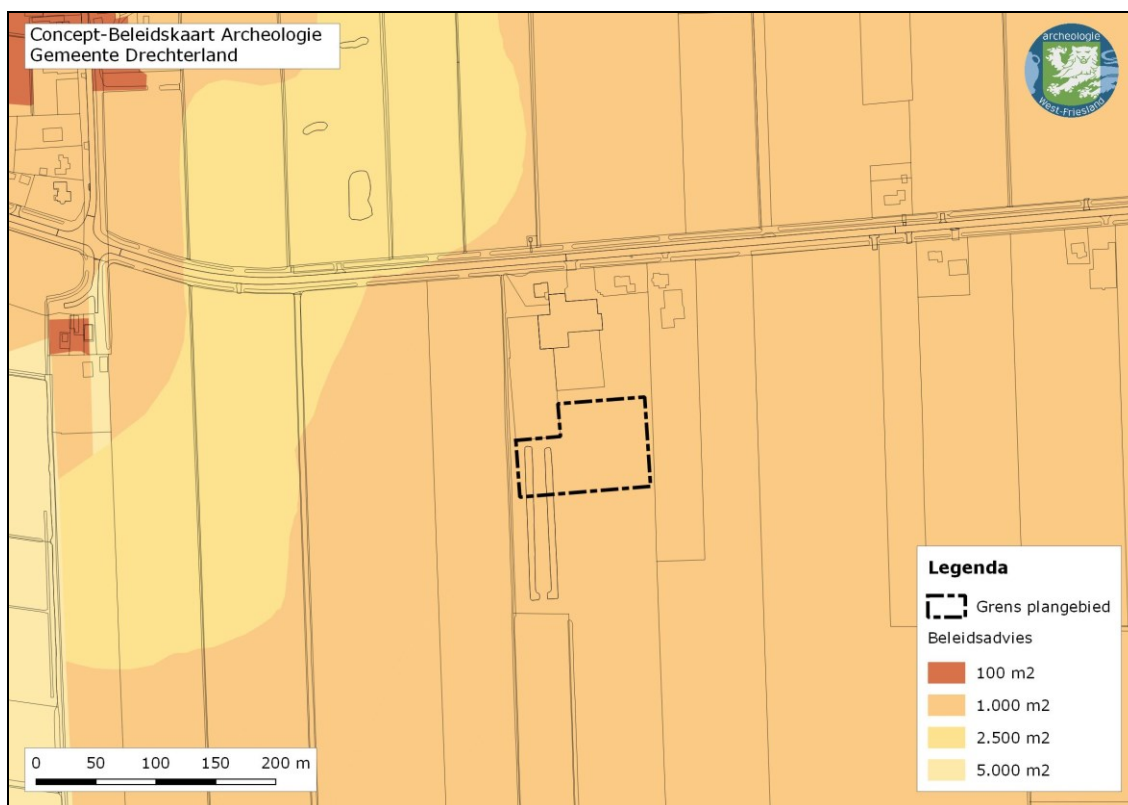

Afbeelding 2. De beoogde situatie op het perceel Elbaweg 59. Het noorden bevindt zich links.

2. Bestemmingsplan en concept-beleidskaart archeologie

Het plangebied valt binnen het bestemmingsplan Drechterland Zuid.¹ Het plangebied ligt middels het bestemmingsplan in een gebied met dubbelbestemming Waarde – Archeologie 3. Hierbij geldt dat rekening dient te worden gehouden met het aspect archeologie bij ingrepen groter dan 500 m² en dieper dan 40 cm. Deze grens wordt door de geplande ingrepen overschreden.

Archeologie West-Friesland ontwikkelt voor de gemeente Drechterland een archeologische beleidskaart. Volgens deze concept-beleidskaart geldt binnen het plangebied de vrijstellingsgrens van 1.000 m² (afb. 3). De geplande ontwikkeling overschrijdt ook deze vrijstellingsgrens.

Afbeelding 3. De ligging van het plangebied (zwarte stippellijn) op de concept-beleidskaart archeologie van de gemeente Drechterland.

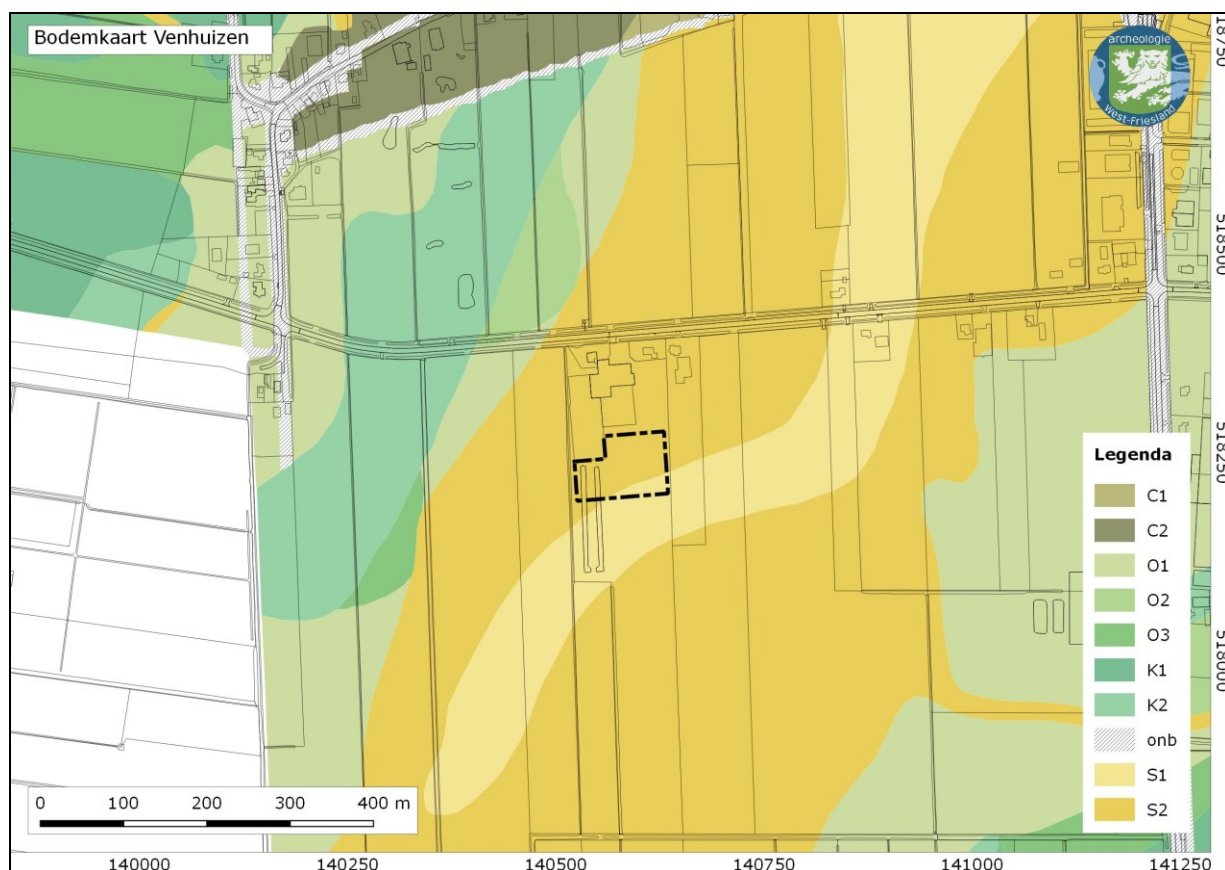
3. Cultuurhistorische achtergrond

Voor het bepalen van de aanwezigheid van bewoningsresten uit de Nieuwe Tijd kan gebruik worden gemaakt van historisch kaartmateriaal. Op geen van de historische kaarten is binnen het plangebied bewoning zichtbaar. Het plangebied ligt buiten het historische dorpslint van Hem. Er zijn ook geen archeologische aanwijzingen dat buiten dit lint middeleeuwse bewoning heeft plaatsgevonden.

4. Archeologische en geologische bronnen

Aan de hand van bodemkaarten kan inzicht worden verkregen in de verwachting voor vindplaatsen uit de prehistorie. Op de bodemkaart van Venhuizen is zichtbaar dat het plangebied grotendeels op een lichte kreekruuggrond met zwaarder dek ligt (afb. 4, code S2, kleur geel) en in de zuidoosthoek op een lichte kreekruuggrond (afb. 4, code S1, kleur lichtgeel). Voor dergelijke ondergronden geldt een hoge verwachting voor vindplaatsen uit de Bronstijd. Dit is op de concept-beleidskaart archeologie vertaald naar een vrijstellingsgrens van 1.000 m².

¹ NL.IMRO.0498.BPDrechterlandZd-vg01.

Afbeelding 4. De ligging van het plangebied (zwarte stippellijn) op de bodemkaart van Venhuizen (Du Burck 1955).

Het plangebied bevindt zich ter hoogte van een oude getijdengeul. Deze geul viel droog na het sluiten van het zeegat van Bergen rond 1500 v.Chr. Na het droogvallen van de geulen vond reliëfinversie plaats waardoor de voormalige geulen als kreekruigen in het landschap kwamen te liggen. De hoger gelegen kreekrug is op het AHN goed zichtbaar (afb. 5). In de Bronstijd concentreerde de bewoning zich op de flanken van de kreekruigen. Er werd echter ook op de kwelders gewoond.²

Nabij het plangebied (binnen een straal van 250 m) staat één vondsmelding gemeld in ARCHIS (Archisnummer 3284886100). Tijdens het ploegen van de akker achter Elbaweg 55, ten zuidoosten van het plangebied, werd metaal en aardewerk uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd aangetroffen. Daarnaast werden vuursteen en graniet uit het Neolithicum of de Bronstijd en 5 stuks handgevormd aardewerk uit de Bronstijd aangetroffen.

Ten noordoosten van het plangebied is in 2011 door Archeologie West-Friesland een bureauonderzoek en verkennend booronderzoek uitgevoerd (Archisnummer 2316619100). Hierbij kon de hoge verwachting voor de Bronstijd naar beneden worden bijgesteld. De bouwvoor en onderliggende lagen waren kalkrijk. Dit wijst erop dat het terrein is geëgaliseerd.³

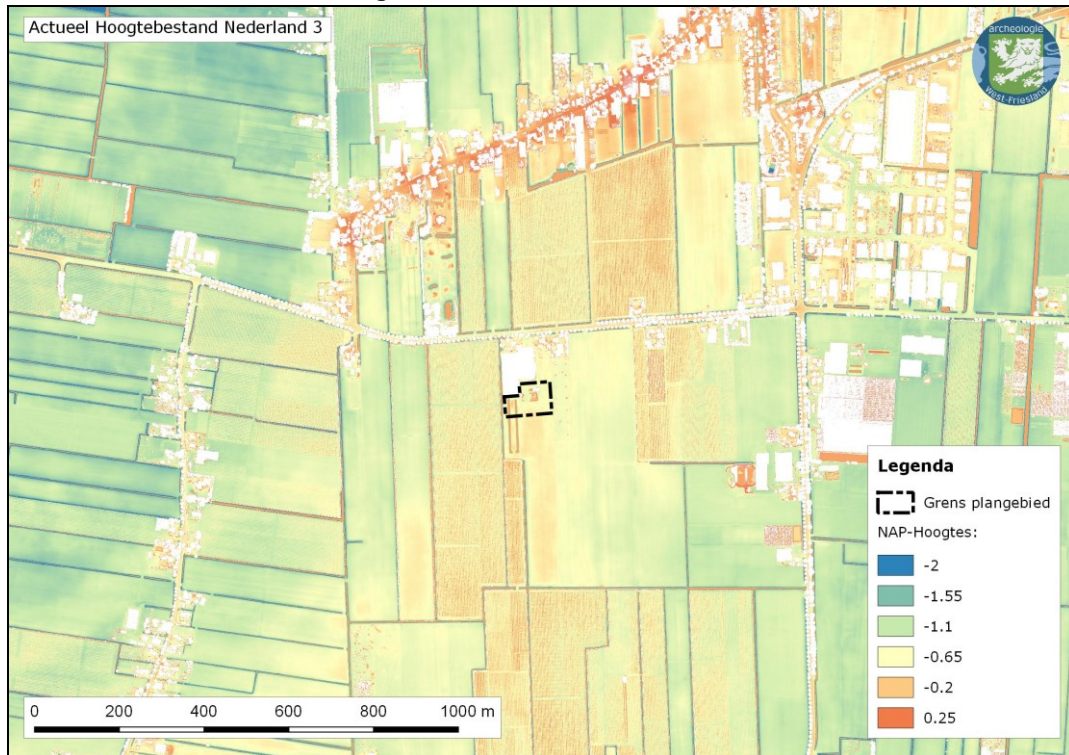
Vlak daarnaast waren al eerder booronderzoeken uitgevoerd door RAAP (Archisnummers 2089025100 en 2058512100).⁴ Ook hier heeft egalisatie en/of ploegen plaatsgevonden waardoor de bouwvoor en daaronder gelegen lagen kalkrijk zijn en mogelijke archeologische sporen verloren zijn gegaan.

² Roessingh & Lohof 2011.

³ Soonius & Meijer 2011.

⁴ Soonius 2003, de Kort 2004.

Ook op het perceel Middenweg 1A in Hem, ca. 650 m ten oosten van het plangebied, bleek de bodem te zijn verstoord en kon de verwachting voor de Bronstijd naar beneden worden bijgesteld. Dit bleek uit een veldtoets die hier is uitgevoerd in 2017.⁵

Afbeelding 5. De ligging van het plangebied (zwarte stippellijn) op het Actueel Hoogtebestand Nederland 3.

Afbeelding 6. Boorpuntenkaart.

⁵ Schinning & Gerritsen 2017.

5. Veldtoets

Om te testen of mogelijke bronstijdsporen nog aanwezig zijn binnen het plangebied, is op 4 maart 2019 een veldtoets uitgevoerd in de vorm van 3 boringen op de locatie van de uitbreiding van het bouwvlak (afb. 6 en Bijlage 1: Boorbeschrijvingen). Meteen viel op dat aan de oppervlakte brokken puin verspreid lagen over het plangebied. In de boringen werd onder de bouwvoor een rommelige menglaag aangetroffen. Uit de boringen blijkt dat de bodem hier in ieder geval tot een diepte van ca. 75-80 cm is verstoord. In boring 1 werd zelfs pas vanaf 90 cm schoon bodemprofiel aangetroffen. Daarbij was het profiel hier duidelijk afgetopt. De hoge verwachting voor bewoningssporen uit de Bronstijd kan daarmee naar beneden worden bijgesteld. Eventuele bronstijdsporen worden hier namelijk dicht onder het maaiveld verwacht. Diepere grondsporen kunnen nog aanwezig zijn.

6. Conclusie

Het ligt in de planning om op het perceel Elbaweg 59 het bouwvlak te vergroten met ca. 0,72 ha. Daarna zullen de bedrijfsruimtes in fases worden uitgebreid. Volgens het bestemmingsplan geldt op deze locatie een 'Waarde Archeologie 3' met een vrijstellingsgrens van 500 m². Op de concept-beleidskaart archeologie is de grens bijgesteld naar 1.000 m². Beide grenzen zullen worden overschreden door de voorgenomen ingrepen.

De verwachting voor vindplaatsen uit de Middeleeuwen en Nieuwe Tijd is op basis van historisch kaartmateriaal laag.

Voor het plangebied geldt op basis van de bodemkaart, de hoogtekkaart en archeologische bronnen een hoge verwachting voor vindplaatsen uit de Bronstijd. Uit de veldtoets blijkt echter dat deze verwachting naar beneden kan worden bijgesteld. Het oorspronkelijke bodemprofiel is diep omgezet. Mogelijk zijn diepere sporen nog intact.

7. Advies

Indien de (grondroerende) plannen ongewijzigd blijven, is nader archeologisch onderzoek in het kader van de Archeologische Monumentenzorg niet noodzakelijk.

Archeologie West-Friesland adviseert de voorgenomen ingrepen vrij te geven met betrekking tot het aspect archeologie.

Archeologie West-Friesland ontvangt wel graag de definitieve (funderings)plannen indien deze nog wijzigen (archeologie@hoorn.nl / 06-11648953). Dan kan beoordeeld worden of het zinvol is om de werkzaamheden te monitoren. Voor het monitoren van graafwerkzaamheden worden geen kosten in rekening gebracht en dit zal niet tot noemenswaardige vertragingen leiden. Vondstmateriaal dat bij het uitvoeren van het werk wordt aangetroffen is (conform de Erfgoedwet, § 5.4, artikel 5.10) eigendom van de Provincie Noord-Holland en zal door Archeologie West-Friesland worden aangeleverd aan het Provinciaal Depot van Bodenvondsten te Castricum.

8. Bronnen

AHN3 (www.ahn.nl)

Archis 3.0

Burck, P. du, 1955. De Bodemgesteldheid van de gemeente Venhuizen. *Stiboka-rapport* 406. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

Kort, J.W. de, 2004. Plangebied 't Wuiver en Koggeweg, gemeente Enkhuizen, gemeente Venhuizen; een inventariserend archeologisch onderzoek. *RAAP-notitie* 655. Archeologisch Adviesbureau RAAP, Amsterdam.

Roessingh, W. & E. Lohof, 2011. Bronstijdboeren op de kwelders. Archeologisch onderzoek in Enkhuizen – Kadijken. *ADC-Rapport 2200/ADC Monografie 11*. ADC-ArcheoProjecten, Amersfoort.

Schinning, F.C. & S. Gerritsen, 2017. Archeologische Quicksan, versie 2, Middenweg 1A, Hem. *Adviesnummer 17133*. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Soonius, C.M., 2003. Plangebied bedrijventerrein Koggeweg te gemeente Venhuizen; een inventariserend archeologisch onderzoek. *RAAP-notitie 441*. Archeologisch Adviesbureau RAAP, Amsterdam.

Soonius, C.M. & Y. Meijer 2011. Bedrijventerrein Zuiderkogge fase 4b, Hem, gemeente Drechterland. Een archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (verkennende fase). *West-Friese Archeologische Rapporten 26*. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Westfries Archief

9. Geldigheid

Indien de (bodemroerende) plannen voor dit project worden gewijzigd na advisering, dan dienen de nieuwe plannen te worden voorgelegd aan Archeologie West-Friesland, zodat deze opnieuw kunnen worden beoordeeld. Het voorgaande advies vervalt daarmee.

Deze archeologische quickscan heeft een geldigheid van **2 jaar**. Na verloop van deze periode wordt het advies ongeldig en dient bij ontwikkelingen een nieuw archeologisch advies te worden aangevraagd. Dit geldt ook voor ongewijzigde bouwplannen.

Bovenstaand archeologisch advies is daarmee geldig tot:

04-03-2021